

„Brazylia buduje”. Brazylijski modernizm – propaganda ruchu nowoczesnego i współczesne badania

“Brazil Builds”. Brazilian Modernism – Modern Movement propaganda and contemporary research

Grzegorz Rytel

Politechnika Warszawska, Wydział Architektury
Warsaw University of Technology, Faculty of Architecture

Początki architektury modernistycznej na kontynencie południowoamerykańskim sięgają ostatnich lat drugiej dekady XX wieku. Przybywający z Europy imigranci lub Brazylijczycy powracający po studiach na europejskich uczelniach architektonicznych propagowali najnowsze idee, dając świadectwo w postaci pierwszych zrealizowanych obiektów. Za pierwszą jaskółkę architektury nowoczesnej w Brazylii uważa się wybudowany w 1928 roku w São Paulo dom własny Gregoria Warchavchika urodzonego w Odessie w 1886 roku, który po studiach w Rzymie wyemigrował w 1923 roku do Brazylii. Na przełom lat 20. i 30. XX wieku datują się również początki modernizmu w Argentynie i Urugwaju, niewiele później w Wenezueli, potem w Meksyku. Niektórzy z badaczy chcą wiązać początki rozprzestrzeniania się architektury nowoczesnej w krajach Ameryki Południowej z podróżą Le Corbusiera do Argentyny, Urugwaju i Brazylii w 1929 roku¹. Niewątpliwie druga wizyta - w Brazylii w 1936 roku, kiedy jako konsultant zaproszony oficjalnie przez ministra Gustava Capanemę Le Corbusier pracował nad projektem budynku Ministerstwa Edukacji i Zdrowia w Rio de Janeiro wraz z Luciem Costą i Oscarem Niemeyerem - stanowiła wydarze-

nie formacyjne dla młodych brazylijskich architektów skupionych wokół Costy².

W tym samym mniej więcej czasie (1935) Henry-Russell Hitchcock w artykule uzasadniającym wartość organizacji wystaw światowych pisał, że tego rodzaju przedsięwzięcia jak pudło rezonansowe pozwalają wybrzmieć ideom, które uformowały się z dala od głównych centrów³. Budynek Ministerstwa

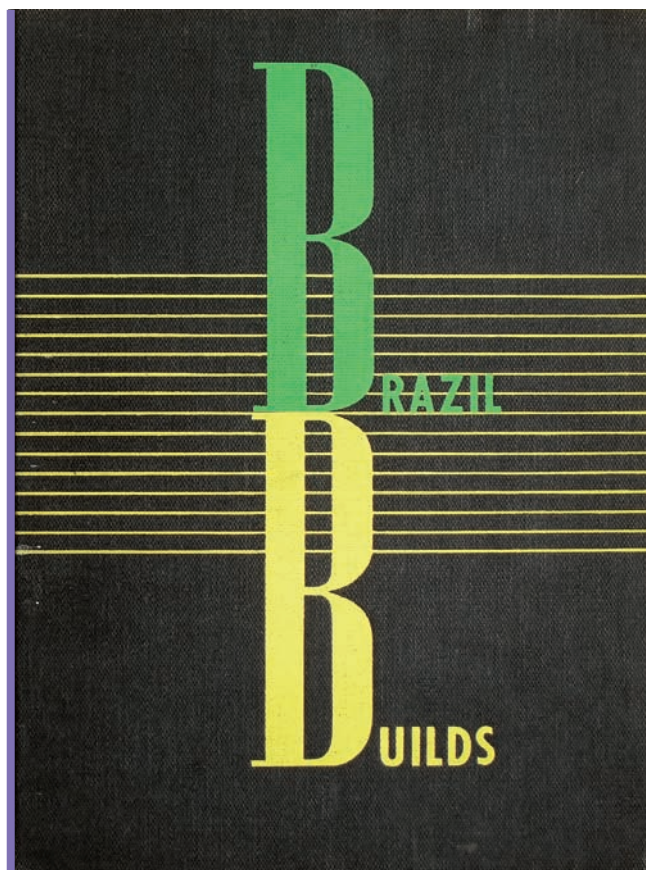
2. Oprócz Oscara Niemeyera pod kierunkiem Costy pracowali również: Carlos Leão, Jorge Moreira, Affonso Reidy, Ernani Vasconcelos (Cavalcanti Lauro, *When Brazil Was Modern. Guide to Architecture 1928-1960*, Princeton Architectural Press, New York 2003, s.411).

3. Hitchcock Henry-Russell, *Exposition Architecture*, "The Bulletin of the Museum of Modern Art", January 1935, s.2 (za: Quezada Deckker Zilah, *Brazil built: the architecture of modern movement in Brazil*, Spon Press, London, New York 2001).

1. O ile Francisco Bullrich uważa, że przeciwnie do późniejszego pobytu w Brazylii, wizyta w 1929 r. nie zapoczątkowała nowego ruchu w architekturze południowo amerykańskiej, to Carlos Brillembourg twierdzi, że „złoty okres” dla architektury latynoamerykańskiej rozpoczął się właśnie w 1929 r. wraz z podróżą do Buenos Aires, Montevideo i Rio de Janeiro (Bullrich Francisco, *New Directions in Latin American Architecture*, Studio Vista, London 1969, s.30; Brillembourg Carlos, *Architecture and Sculpture: Villanueva and Calder's Aula Magna*, [w:] *Latin American Architecture 1929-1960. Contemporary Reflections*, red. Carlos Brillembourg, The Maccelli Press 2004, s. 61)

1. Goodwin Ph.L., *Brazil Builds. Architecture New and Old 1652-1942*, The Museum of Modern Art, New York 1943. Okładka książki towarzyszącej wystawie pod tym samym tytułem (Ze zbiorów autora)

1. Goodwin Ph.L., *Brazil Builds. Architecture New and Old 1652-1942*, The Museum of Modern Art, New York 1943. Cover of a book accompanying the exhibition under the same title (Author's archives)

2. „L'Architecture d'Aujourd'hui”, nr 13-14/1947. Okładka numeru specjalnego pt. Architecture au Brésil (ze zbiorów autora)

2. "L'Architecture d'Aujourd'hui", no 13-14/1947. Cover of the special issue Architecture au Brésil (Author's archives)

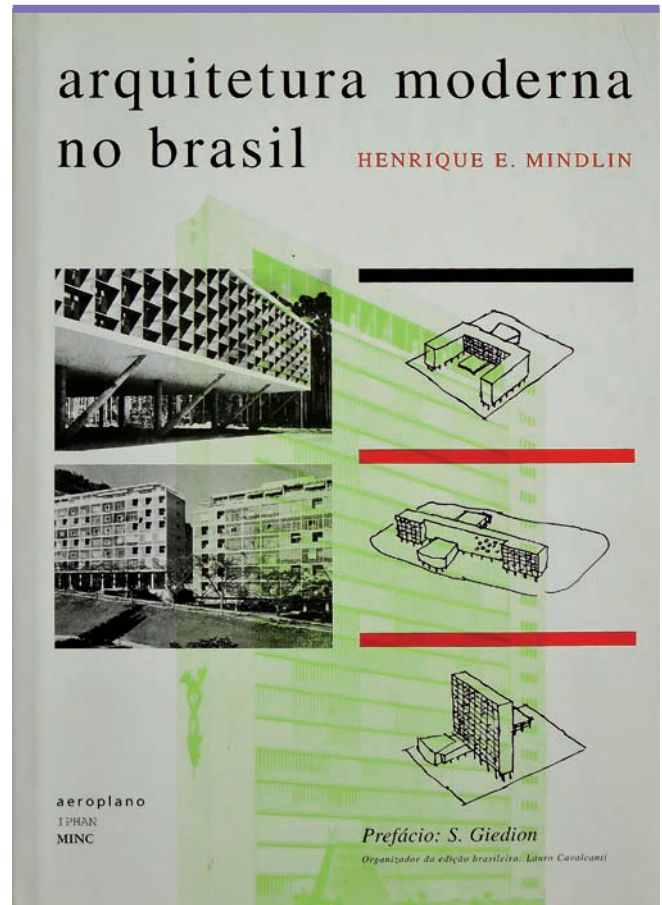
Edukacji i Zdrowia w Rio de Janeiro był już w realizacji, kiedy Lucio Costa i Oscar Niemeyer zaprojektowali pawilon brazylijski na wystawę światową organizowaną w 1939 roku w Nowym Jorku. Obiekt zwracał uwagę miękko rysowanym, wyzwolonym z rygorów ortogonalnej siatki planem poczynszony od swobodnie wijącej się wejściowej rampy. Sigfried Giedion pisał o wkładzie Brazylii i Finlandii – dwóch krajów leżących na krańcach cywilizacji zachodniej – we wzbogacenie środków wyrazu architektury modernistycznej, mając między innymi na myśli, jak można się domyślać, pawilony narodowe tych państw na wystawie nowojorskiej 1939 roku⁴. W modernistycznych formach pawilonu brazylijskiego, osadzonych w nurcie stylu międzynarodowego, ale wykorzystujących nowe środki wyrazu o indywidualnym, „egzotycznym” charakterze, brazylijska interpretacja architektury nowoczesnej po raz pierwszy na szerszą skalę dostrzeżona została na półkuli północnej⁵.

W okresie poprzedzającym wybuch II wojny światowej i po jej rozpoczęciu Brazylia prowadziła politykę utrzymania stanu równowagi w kontaktach z państwami Osi i ze Stanami Zjednoczonymi, starając się osiągnąć jak najwięcej korzyści wynikających z takiego stanu rzeczy⁶. W konsekwencji przystąpienia

4. Giedion Sigfried, *Przestrzeń, czas i architektura. Narodziny nowej tradycji*, PWN, Warszawa 1968, s.3.

5. Wcześniej tylko Alberto Sartoris w przekrojowej publikacji z 1932 roku odnotował pierwsze osiągnięcia brazylijskiego modernizmu (Sartoris Alberto, *Gli Elementi dell'Architettura funzionale*, Editore Ulrico Hoepli, Milano 1932, s.153-160).

6. Polityka USA wobec krajów Ameryki Południowej i Środkowej kształtowała się zgodnie z doktryną dobrego sąsiedztwa wprowadzoną przez pre-

3. Mindlin H. E., *Arquitetura Moderna no Brasil*, Aeroplano Editora/IPHAN, Rio de Janeiro 2000. Okładka pierwszego portugalskojęzycznego wydania książki opublikowanej w 1956 r. w wersjach: angielskiej, francuskiej i niemieckiej (ze zbiorów autora)

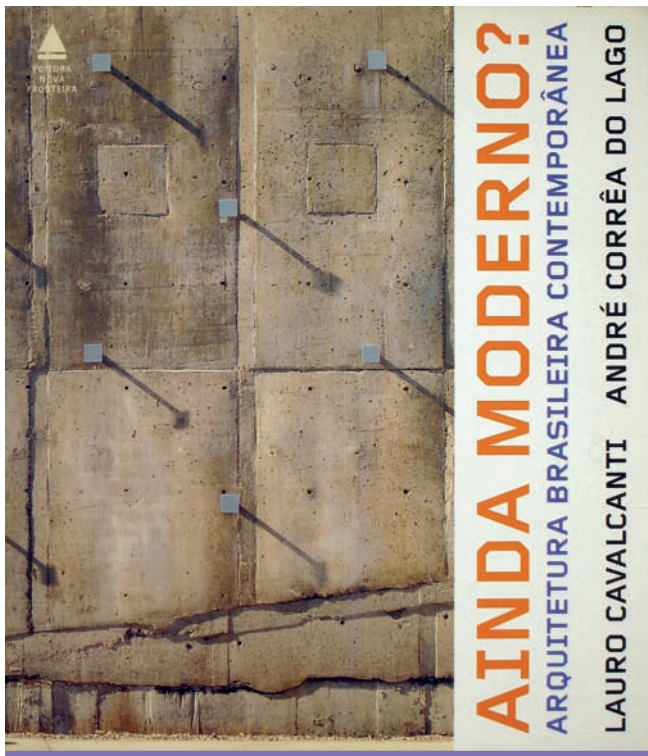
3. Mindlin H. E., *Arquitetura Moderna no Brasil*, Aeroplano Editora/IPHAN, Rio de Janeiro 2000. Cover of the first Portuguese edition of the book published in 1956 in English, French and German languages (Author's archives)

USA do wojny w grudniu 1941 roku budowa bliższych relacji amerykańsko-brazylijskich nabrała dla administracji Roosevelta szczególnego znaczenia⁷. Zaczęto przywiązywać większą wagę do działań wpisanych od początku w założenia polityki dobrego sąsiedztwa, mających na celu przybliżanie i popularyzację kultur innych krajów amerykańskich.

Trzy lata po inauguracji światowej wystawy nowojorskiej, w 1942 roku w podróż studialną po Brazylii wybrali się Phillip L. Goodwin i George E. Kidder-Smith. Dyrektor sekcji architektonicznej nowojorskiego Muzeum Sztuki Nowoczesnej (Museum of Modern Art, MoMA) i młody fotografujący architekt

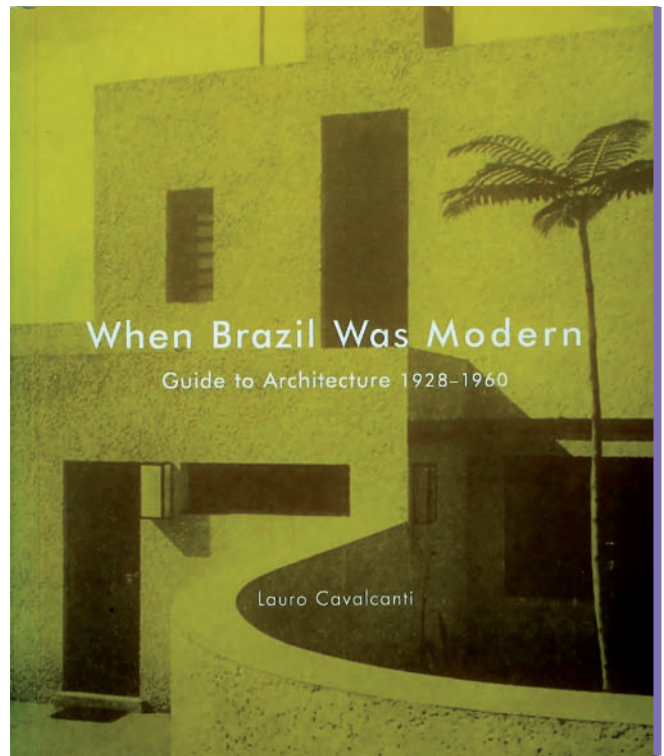
zydenta Roosevelta w 1933 r. Dysproporcje ekonomiczne nie sprzyjały jednak głębszemu zbliżeniu USA i Brazylii. Intensywnie natomiast rozwijały się kontakty Niemiec z Brazylią. Po dojściu Hitlera do władzy Brazylia stała się ważnym partnerem w polityce gospodarczej Niemiec. Przy podobnych ograniczeniach kapitałowych oba kraje prowadziły wymianę barterową. Niemcy podejmowały również mniej lub bardziej oficjalne próby wpływania na wewnętrzną sytuację polityczną w Brazylii. Tem tych działań była tradycyjnie wysoka imigracja niemiecka do Brazylii. Będący u władzy od 1930 roku prezydent Vargas sympatyzował z działaniami podejmowanymi we Włoszech przez Mussoliniego, chętnie również wykorzystując wzorce rooseveltofskiej polityki *New Deal*. Więcej na temat relacji architektury i polityki w tym kontekście w: Cavalcanti Lauro, *Architecture, Urbanism and the Good Neighbor Policy: Brazil and the United States*, [w:] *Latin American Architecture 1929-1960...* op. cit., s. 50-59.

7. Zacieśnienie współpracy i polityczne zbliżenie pozwoliło m.in. na budowę amerykańskiej bazy lotniczej w Natalu, w stanie Rio Grande do Norte, na szczycie tzw. „brazylijskiego wybrzuszenia”. Baza stała się kluczowym punktem pośrednim na szlaku przerzutu drogą powietrzną amerykańskiego sprzętu wojskowego do Dakaru w drodze na Środkowy i Daleki Wschód. W sierpniu 1942 r. Brazylia przystąpiła do wojny po stronie aliantów.

6. Cavalcanti L., Corrêa do Lago A., *Ainda Moderno? Arquitetura Brasileira Contemporânea*, Editora Nova Fronteira, Rio de Janeiro 2005. Okładka książki w wersji portugalskojęzycznej (obok francuskiej) wydanej przy okazji wystawy „Encore moderne? Architecture brésilienne 1928-2005”, Paryż, 2005 r. (ze zbiorów autora)

6. Cavalcanti L., Corrêa do Lago A., *Ainda Moderno? Arquitetura Brasileira Contemporânea*, Editora Nova Fronteira, Rio de Janeiro 2005. Cover of a book published in Portuguese (apart from the French edition) on the occasion of the exhibition entitled „Encore moderne? Architecture brésilienne 1928-2005”, Paris, 2005 (Author's archives)

7. Cavalcanti L., *When Brazil Was Modern: Guide to Architecture, 1928-1960*, Princeton Architectural Press, New York 2003. Okładka książki będącej bogato ilustrowanym leksykonem prezentującym dorobek 33 najważniejszych brazylijskich architektów-modernistów (ze zbiorów autora)

7. Cavalcanti L., *When Brazil Was Modern: Guide to Architecture, 1928-1960*, Princeton Architectural Press, New York 2003. Cover of a richly illustrated encyclopedic dictionary presenting the achievements of 33 most important Brazilian modernist architects (Author's archives)

Kontynuacją działań nowojorskiego Museum of Modern Art rozpoczętych wystawą „Brazil Builds” z 1943 roku, a mających za cel informowanie o architekturze krajów Ameryki Południowej, był przygotowany przez Henry’ego-Russella Hitchcocka obszernie skomentowany przegląd architektury krajów Ameryki Łacińskiej z pierwszej powojennej dekady¹⁵. Szersze ujęcie ukazujące panoramę architektury regionu w określonych w ten sposób ramach, pozwoliło dostrzec indywidualne tendencje w rozwoju lokalnych szkół. Pokazało przy tym ogromny potencjał, jaki rodzic może twórcze odczytanie modernistycznych pryncypiów w tak wyrazistym i niejednorodnym kontekście kulturowym, jaki tworzą kraje latynoskie.

Niezwykle znaczącym krokiem na drodze ku szerokiemu spopularyzowaniu obrazu osiągnięć brazylijskiej architektury modernistycznej była wydana w 1956 roku publikacja pod tytułem „Nowoczesna architektura w Brazylii” – obszerny, bogato ilustrowany przegląd realizacji w autorskim wyborze Henrique Mindlina. W rezultacie globalnie przeprowadzonego przedsięwzięcia, w skoordynowany sposób przygotowano i opublikowano jednocześnie na trzech kontynentach, w sześciu krajach trzy wersje językowe – angielską, francuską i niemiecką¹⁶. Zgodnie z intencją

inicjatorów publikacja ta stała się na długie lata podstawowym, łatwo dostępnym źródłem informacji na temat współczesnej architektury brazylijskiej, która „rozkwitła niespodziewanie jak tropikalna roślina”, jak napisał Siegfried Giedion w przedmowie zatytułowanej „Brazylia i architektura naszych czasów”. Znamienne przy tym jest i wymagające szczególnego podkreślenia, że pierwsza edycja w języku portugalskim przygotowana na potrzeby brazylijskiego odbiorcy ukazała się dopiero po 43 latach, w 1999 roku (il. 3)¹⁷.

Ukazanie się książki Mindlina zbiegło się w czasie z podjęciem decyzji o rozpoczęciu największego skale przedsięwzięcia, w jakie zaangażowani byli brazylijscy architekci tego okresu – budowy nowej stolicy państwa, Brasílii. Kolejne etapy prac relacjonowane były przez prasę na całym świecie. Począwszy od publikacji wyników konkursu architektonicznego, poprzez prace nad planem urbanistycznym autorstwa Lucia Costy i projekty architektoniczne najistotniejszych budynków wykonywane przez Oscara Niemeyera, aż do reporterskich relacji z placu budowy, i wreszcie prezentacji zrealizowanych obiektów. Socjaldemokratyczny prezydent Juscelino Kubitschek de Oliveira, który podjął wyzwanie przeniesienia stolicy z Rio de Janeiro realizując swoje hasło wyborcze „pięćdziesiąt lat postępu w pięć”, prowadził, podobnie jak wcze-

15. Hitchcock Henry-Russell, *Latin American Architecture Since 1945*, The Museum of Modern Art, New York 1955.

16. Anglojęzyczne wydanie ukazało się w czterech wydawnictwach (Reinhold Publishing Corporation, New York dla USA i Kanady, The Architectural Press, London dla krajów Wspólnoty Brytyjskiej oprócz Kanady, Colibris

Editora, Rio de Janeiro dla krajów Ameryki Południowej, Meulenhoff & Co N. V., Amsterdam dla pozostałych krajów), francuskojęzyczne dla Francji i Włoch w wydawnictwie Vincent, Fréal & Cie, Paris, a niemieckojęzyczne dla Niemiec, Austrii i Szwajcarii w Verlag Georg D. W. Callwey, München. 17. Mindlin Henrique E., *Arquitetura moderna no Brasil*, Aeroplano Editora/IPHAN, Rio de Janeiro 2000.

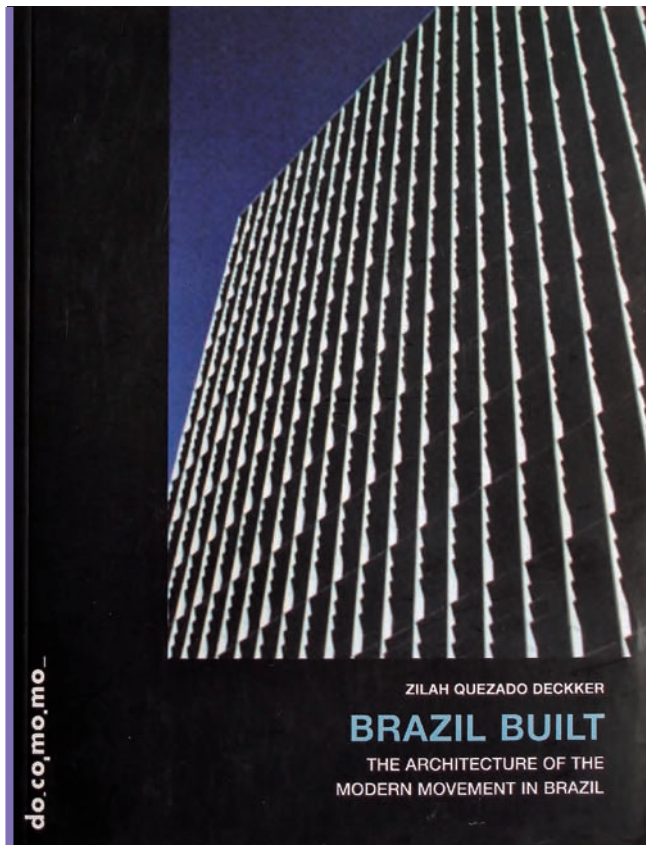
śniej prezydent Vargas, politykę zachowania równego dystansu względem obu światowych mocarstw. Budowa nowego modernistycznego miasta tocząca się w okresie podwyższonego napięcia pomiędzy stronami zimnej wojny relacjonowana była na bieżąco po obu stronach żelaznej kurtyny (il. 4 i 5). Obrazy śmiało rysowanej, pełnej lekkości i fantazji architektury Brasillii wznoszonej w interiorze, z dala od istniejących metropolii, utrwalone na fotografiach Marcela Gautheroa obiegły świat dając niezliczonym odbiorcom wyobrażenie tego jedyne w swoim rodzaju placu budowy, budząc entuzjazm i zainteresowanie¹⁸.

Zwieńczeniem prowadzonych w zawrotnym tempie prac przy budowie Brasillii była uroczysta inauguracja 21 kwietnia 1960 roku. Patrząc z dzisiejszej perspektywy nie ma wątpliwości, że moment ten symbolicznie zamyka najpłodniejszy, najbardziej istotny dla oceny brazylijskiego modernizmu w architekturze „okres heroiczny”. Dalsze wydarzenia polityczne – lewicowe rządy prezydenta João Goularta przerwane wojskowym zamachem stanu w 1964 roku – doprowadziły do zatrzymania dużych publicznych inwestycji, a wielu architektów o lewicowych przekonaniach podanych zostało represjom i zmuszonych do opuszczenia kraju. W kolejnych latach, naznaczonych w Brazylii rządami wojskowej dyktatury, relacje dotyczące brazylijskiej architektury w prasie zagranicznej, zazwyczaj jako sprawozdania z „poligonu doświadczalnego”, jakim było funkcjonowanie nowej stolicy, ukazywały się sporadycznie, nie wolne od wpływu bieżącej gry interesów politycznych.

*

Pod koniec ubiegłego stulecia w ośrodkach akademickich Brazylii i innych krajów na świecie w szerszym zakresie zainicjowano badania nad architekturą brazylijską „okresu heroicznego” podejmowane przez historyków architektury i specjalistów z dziedzin pokrewnych. Prace koncentrują się przede wszystkim na badaniach dorobku najwybitniejszych architektów, wyodrębnieniu lokalnych szkół, analizie wpływów w ramach „modernistycznej międzynarodówki”, udziału i roli architektów-imigrantów, przy tym eksplorowany jest wątek świadomego kreowania „stylu narodowego”. Analizowane są zagadnienia konstrukcyjne i materiałowe, uwarunkowania klimatyczne, kulturowe, społeczno-polityczne, i ekonomiczne. Jednym z celów jest ustalenie wpływu ruchu budowlanego i intensywnej urbanizacji na procesy modernizacyjne. Badania prowadzone są również nad określeniem uwarunkowań sprzyjających szerokiej międzynarodowej promocji architektury brazylijskiej w kontekście globalnej gry interesów politycznych i gospodarczych.

18. Międzynarodową popularność kultura brazylijska zawdzięczała nie tylko architekturze. Za sprawą *bossa nova* – nowego gatunku muzycznego z końca lat 50. – popularna muzyka brazylijska święciła triumfy na półkuli północnej. Tworcy takich autorów jak João Gilberto, Antônio Carlos Jobim, Vinícius de Moraes czy Luiz Bonfá zyskały status światowych przebojów. Do pierwszej dziesiątki najczęściej wykonywanych na świecie standardów (według księgi Guinnessa) zalicza się motyw muzyczny „Manhã de Carnaval” autorstwa Luiza Bonfá skomponowany do cieszącego się wielką popularnością filmu „Czarny Orfeusz” (reż. Marcel Camus, 1959). Film nagrodzony został Złotą Palmą na festiwalu w Cannes (1959), Oscarem dla najlepszego filmu nieanglojęzycznego (1960), Złotym Globem dla najlepszego filmu zagranicznego (1960) i nagrodą Brytyjskiej Akademii Filmowej dla najlepszego filmu nieanglojęzycznego (1961).

8. Quezado Deckker Z., *Brasil Built: the Architecture of Modern Movement in Brazil*, Spon Press, London, New York 2001. Okładka książki omawiającej najistotniejsze aspekty brazylijskiego modernizmu „okresu heroicznego” oraz szeroko zarysowane okoliczności przygotowania i organizacji wystawy „Brazil Builds” w 1943 r. (ze zbiorów autora)

8. Quezado Deckker Z., *Brasil Built: the Architecture of Modern Movement in Brazil*, Spon Press, London, New York 2001. Cover of a book discussing selected aspects of the “heroic period” of the Brazilian modernism and broadly presenting the background of preparing the „Brazil Builds” exhibition in 1943 (Author’s archives)

Rezultaty badań mogą być pomocne w lepszym zrozumieniu fenomenu niezwyklej popularności brazylijskiego modernizmu – architektura nowoczesna żadnego innego z krajów Ameryki Łacińskiej nie cieszyła się w omawianym okresie takim zainteresowaniem na półkuli północnej¹⁹.

Obok od lat analizowanej twórczości Oscara Niemeyera²⁰ na bogaty i barwny obraz brazylijskiej architektury omawianego okresu składa się dorobek bardziej lub mniej popularnych architektów, których życie i działalność zasługują na udokumentowanie i omówienie, o czym przekonują opublikowane już opracowania o charakterze monograficznym²¹. Obraz brazylijskiego modernizmu w propagandzie ruchu

19. Publikacji dotyczących wymienionych obszarów tematycznych systematycznie przybywa, zarówno w postaci artykułów, jak i książek. Przywołać można numer specjalny „Docomomo Journal”, nr 34/2006, s. 49-87, pt. *Transatlantic Impressions. France-Brazil Exchanges*, czy próbę krytycznej analizy wybranych aspektów zebranych w książce *Brazil’s Modern Architecture*, red. Elisabetta Andreoli, Adrian Forty, Phaidon Press, London, New York 2004.

20. Od wczesnych prac, pisanych niejako “z wnętrza” wydarzeń (np. Papadaki Stamo, *Oscar Niemeyer: Works in Progress*, Reinhold Publishing Corporation, New York 1956), poprzez krytyczne (np. Frampton Kenneth, *Le Corbusier and Oscar Niemeyer: Influence and Counterinfluence, 1929-1965*, [w:] *Latin American Architecture 1929-1960...* op. cit., s. 34-49) do podsumowujących, jubileuszowych (np. *Niemeyer 100*, red. Guido Laganà, Marcus Lontra, Politecnico di Torino, Electa, Milano 2008).

21. *Affonso Eduardo Reidy*, red. Nabil Bonduki, Editorial Blau, Instituto Lina Bo e P.M. Bardi, Lisboa, São Paulo 2000; Conduru Roberto, *Vital Brazil*, Cosac & Naify Edições, São Paulo 2000.

nowoczesnego stworzyły w przeważającej większości dzieła *Escola Carioca* (Szkoły z Rio de Janeiro) – złożonej z architektów skupionych wokół Lucia Costy i zdominowanej przez indywidualny geniusz Oscara Niemeyera, a której fundacyjnym doświadczeniem była współpraca z Le Corbusierem przy projekcie Ministerstwa Edukacji i Zdrowia²². W cieniu przez długi czas pozostawała twórczość architektów określanych wspólnym mianem *Escola Paulista* (Szkoła z São Paulo), której najbardziej rozpoznawalnym i wpływowym przedstawicielem był João Vilanova Artigas²³. Generalne założenia teoretyczne i środki formalnej ekspresji wypracowywane w tym środowisku twórczym od lat 30. XX wieku zostały dostrzeżone w okresie brutalizmu, co przyczyniło się do popularyzacji dorobku *Escola Paulista* w USA i Europie, i do zwiększenia świadomości różnorodności tendencji w ramach brazylijskiej architektury modernistycznej²⁴.

22. Obok wspomnianych już liderów do grona *Escola Carioca* zaliczani są: Affonso Eduardo Reidy, bracia Marcelo, Milton i Maurício Roberto, Jorge Machado Moreira, Carlos Leão, Ernani Vasconcelos.

23. Frampton Kenneth, *Vilanova Artigas and the School of São Paulo*, [w:] *2G N.54 João Vilanova Artigas*, Editorial Gustavi Gili, Barcelona 2010.

24. Razem z Vilanovą Artigasem do *Escola Paulista* zaliczani są: Osvaldo Bratke, Flavio de Carvalho, Icaro de Castro Mello, Rino Levi, Alvaro Vital Brasil, Paulo Mendes da Rocha.

Spojrzeniem z dystansu, a przy tym echem prowadzonej przed pół wiekiem intensywnej promocji architektury brazylijskiej, była wystawa pod znamienym tytułem „Encore moderne? Architecture brésilienne 1928-2005” („Nadal nowoczesna? Architektura brazylijska 1928-2005”) zorganizowana w Paryżu w 2005 roku przy okazji obchodów roku brazylijskiego we Francji (il. 6)²⁵. Wydaje się, że złudzeń co do nadziei wyrażonych w tytule wystawy nie pozostawiają tytuły współczesnych publikacji poświęconych modernistycznej architekturze Brazylii: „When Brazil Was Modern” („Kiedy Brazylia była nowoczesna”) (il. 7)²⁶, czy „Brazil Built” („Brazylia budowała”) (il. 8)²⁷.

Abstrahując od wpływów czynników politycznych, niewątpliwie fakt, że fenomen pierwszego „stylu narodowego” rodzącego się w ramach architektury nowoczesnej został szeroko spopularyzowany, życzliwie przyjęty i z uwagą obserwowany przez dwie dekady na świecie, spowodowany był w dużej mierze fascynacją, jaką budziła podjęta w Brazylii próba realizacji pięknej społecznej utopii.

25. Cavalcanti Lauro, Corrêa do Lago André, *Ainda moderno? Arquitetura brasileira contemporânea*, Editora Nova Fronteira, Rio de Janeiro 2005.

26. Cavalcanti Lauro, *When Brazil...*, op. cit.

27. Quezado Deckker Zilah, *Brazil Built...*, op. cit.

“Brazil Builds”. Brazilian Modernism – Modern Movement propaganda and contemporary research

Summary

As in the case of other South American countries, the beginning of modern architecture in Brazil dates back to the turn of 1920s and 1930s. Early works of the Brazilian modernism were mostly unknown in the Northern Hemisphere until the 1939 New York World's Fair.

After the USA had joined World War II in 1941, Brazil – which had until then pursued a policy of maintaining balance in contacts with the Axis powers and the USA – became an object of particular interest for American politicians and military officers. The ‘Good Neighbour’ policy implemented since 1933, i.a. in the field of cultural cooperation, was intensified. In 1943 an exhibition ‘Brazil Builds’ was opened in the New York Museum of Modern Art (MoMA). In the subsequent years, leading architecture magazines included issues dedicated entirely to Brazilian architecture. A 1956 book including a broad review of the architectural achievements of Brazilian modernists was published simultaneously in English, French and German versions serving as an essential and easily available source of information on contemporary Brazilian architecture. The most intensive period of publishing current achievements of Brazilian modernism overlapped with a culmination of the cold war; subsequent stages of constructing Brasilia – a new capital city - received press coverage on both sides of the iron curtain. Following the overthrowing of the left-wing president of Brazil in 1964 and the establishment of a military

regime, Brazilian architecture was no longer broadly promoted and commented abroad.

Conducted within the recent two decades the studies of the „heroic period” of Brazilian modernism focus primarily on the achievements of the most prominent architects, identify and characterize local schools, describe the participation and role of architects-immigrants, analyze the impacts of ‘the modernist international’, climate and cultural, socio-political and economic conditions, formal issues and matters germane to construction and materials. From the point of view of the topic, the most interesting studies seem to be the ones concerning Brazilian modernism in the context of global political and economic interests, the role of Brazilian modernism in the process of Brazil's modernization, and its assigned role of the national style.

The fact that the first „national style” phenomenon emerging within the framework of modern architecture was so broadly popularised, cordially welcomed and observed with caution for two decades, was largely caused by a fascination with an attempt to create a beautiful social utopia in Brazil.

The fact that the first „national style” phenomenon emerging within the framework of modern architecture was so broadly popularised, cordially welcomed and observed with caution for two decades, was largely caused by a fascination with an attempt to create a beautiful social utopia in Brazil.